

SELETUSKIRI
Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Perioodi 2023–2027
põllumajanduskindlustus“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Perioodi 2023–2027 põllumajanduskindlustustoetus“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 7 lõike 2 ja § 24 lõike 1 alusel. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115¹ artikliga 76.

Eelnõuga kehtestatakse „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ (edaspidi *strateegiakava*) sekkumise liigi „Riskijuhtimisvahendid“ sekkumise 1.10 „Põllumajanduskindlustustoetus“ raames põllumajanduskindlustustoetuse (edaspidi ka *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning kord. Täpsemalt on toetus maaelu arengu toetus, mida antakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (edaspidi *EAFRD*) ning strateegiakava alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 11. novembri 2022. aasta rakendusotsusega.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artiklis 5 on sätestatud üldeesmärgid EAFRD-st eraldatava toetuse rakendamiseks, mille täitmiseni jõutakse erieesmärkide kaudu. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 6 lõike 1 punktis a on toodud erieesmärk, milleks on toetada põllumajandusettevõtte elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet kogu liidus, et suurendada pikaajalist toiduga kindlustatust ja põllumajanduse mitmekesisust ning tagada põllumajandusliku tootmise majanduslik kestlikkus liidus.

Erieesmärk 1 eesmärgiks on toetada põllumajandusettevõtte elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet, et suurendada pikaajalist toiduga kindlustatust ja põllumajanduse mitmekesisust ning tagada põllumajandusliku tootmise majanduslik kestlikkus. See eesmärk saavutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 2021/2115 sätestatud tootmiskohustusega sidumata otsetoetuste (artiklid 20–31), tootmiskohustusega seotud toetuste (artiklid 32–41), investeeringute (artikkel 74) ja riskijuhtimisvahendite (artikkel 76) kaudu. Sekkumise 1.10 „Põllumajanduskindlustustoetuse“ rakendamine aitab stabiliseerida põllumajandustootjate sissetulekuid, hõlmates keskmise sagedusega ja mõõduka ulatusega kahju tekitavate riskide maandamist.

Eestis on peamisteks põllumajandusriskideks saagi varieeruvus taimekasvatuses (eelkõige ilmastikuolude tõttu), loomataudide puhangud, põllumajandussektori jaoks oluliste tootmissisendite hinnatõusud (nt kütus, elekter, sööt, väetised jne) ja kokkuostuhindade langused, mis on eelkõige tingitud hindade langusest maailmaturul. Ilmastikust tingitud peamisteks põllumajandusriskideks on rahe, tugev tuul, torm, üleujutused ja temperatuuri kõikumised. Ebasoodsad ilmastikuolud, looma- või taimehaigused, kahjurite levik või äärmusliku keskkonnajuhtumi ilmnemine mõjutavad otseselt põllumajanduslikku esmatootmist toodangu

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (EL T L 435, 6.12.2021, lk 1–186).

mahu vähenemise, kvaliteedi halvenemise ning sellest tuleneva sissetuleku vähenemise kaudu. Seoses sellega on tõhus riskijuhtimine muutunud põllumajandustootjate jaoks üha olulisemaks.

Teadlikum riskide juhtimine (nt saagi kindlustamine) muudab kriisidele reageerimise kiiremaks.

Sekkumise 1.10 „Põllumajanduskindlustustoetus“ peamine eesmärk on suurendada põllumajandustootjate panust tootmisriskidest tekkida võivate kahjude vähendamisel, tagades seeläbi põllumajandusettevõtte majandusliku stabiilsuse ning vähendada tootmisriskidest tekkida võivat finantskahju. Põllumajandustootjad saavad kindlustada oma põllumajanduskultuuride saake ja põllumajandusloomi ebasoodsatest ilmastikutingimustest (näiteks külm, torm, rahe, jää, tugev vihm või ränk põud jms) looma- või taimehaigustest, kahjurite levikust või metsloomade ja rändlindude poolt tekitatud kahjude vastu.

Tegevuspõhise riigieelarvega seonduvalt panustab toetus „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030²“ tegevussuunda 5 „Põllumajandussaaduste tootmine, väärindamine ja turustamine“ eesmärgi – Eesti toidusektor on konkurentsivõimeline nii sise- kui ka välis turul –, saavutamisse, mida viiakse ellu regionaal- ja põllumajandusministri kinnitatud „Biomajanduse programmi 2025–2028³“ tegevuse „Põllumajandus- ja toidusektori konkurentsivõime tõstmine“ kaudu.

Määrusega ei panda ettevõtjatele liigset halduskoormust, sätestatud kohustused on tasakaalus saadava hüvega ning toetuse saamiseks vältimatult vajalikud. Strateegiakava sekkumiste näol on tegemist ajutiste perioodil 2023–2027 rakendatavate toetusmeetmetega, mille puhul halduskoormuse tasakaalustamise meetmete ettenägemine ei ole HÕNTE § 1 lg 4² kohustuslik.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee) ning sama osakonna peaspetsialist Kai Kruusamäe (625 6527, kai.kruusamae@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (5669 1973, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb viiest peatükist ja 16 paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala.

Eelnõu eesmärk on kehtestada strateegiakava sekkumise 1.10 „Põllumajanduskindlustustoetuse“ raames antava põllumajanduskindlustustoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord. Tulenevalt ELÜPS § 24 lõikest 1 on valdkonna eest vastutaval ministril ehk regionaal- ja põllumajandusministril õigus sätestada maaelu arengu toetuse andmise ja kasutamise täpsemad tingimused ning kord. Sellest tulenevalt sätestatakse eelnõus toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord, sealhulgas toetuse andmise eesmärk, toetatavad tegevused, toetuse vorm ja määr, toetuse taotleja ja nõuded toetuse taotlejale, taotluse esitamine ja taotluse esitamise tähtaeg, nõuded taotlusele, taotluse kontrollimine, taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine, toetuse saaja kohustused, maksetaotluse esitamine ja nõuded maksetaotlusele, maksetaotluse kontrollimine, toetuse maksmine, dokumentide säilitamine ning toetuse saaja andmete avalikustamine.

² Kättesaadav: <https://www.agri.ee/pollumajanduse-ja-kalanduse-valdkonna-arengukava-aastani-2030>.

³ Kättesaadav: <https://agri.ee/sites/default/files/documents/2025-02/programm-2025-2028-biomajandus.pdf>.

Eelnõu §-s 2 on sätestatud toetuse andmise eesmärk.

Ebasoodsad ilmastikutingimused, looma- või taimehaigused, kahjurite levik või metsloomade ja rändlindude poolt tekitatud kahjujuhtumi ilmnemine mõjutavad otseselt põllumajanduslikku esmatootmist toodangu mahu vähenemise, kvaliteedi halvenemise ning sellest tuleneva sissetuleku vähenemise kaudu.

Toetuse andmise eesmärk on suurendada põllumajandusettevõtjate panust tootmise riskitegurite vähendamisel, et seeläbi tagada põllumajandusettevõtte stabiilsus, ning vähendada tootmisriskidest tekkida võivat finantskahju.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse toetatavad tegevused ehk tegevused, mille kohta toetust antakse.

Eelnõu § 3 lõike 1 kohaselt toetust antakse selliste kindlustusmaksete katteks, kui kindlustatud esemeks on järgmised põllumajanduskultuurid või nende saak – tera- ja kaunviljakultuur, söödakultuur, haljassööt, õli- ja kiukultuur, kartul, peet, köögivili, puuvilja- ja marjakultuur, dekoratiivkultuur või loomad – veis, siga, lammas, kits, hobune (välja arvatud võistlus- ja ratsahobune), kodulind, mesilaspere.

Taimset päritolu kindlustatud esemed määratakse kindlaks vastavalt asjakohasele „Põllumajanduskultuuride loetelule“⁴.

Kas kindlustatud esemeks loetakse taim ise või selle oodatav saak, sõltub eeskätt sellest, kas tegemist on ühe- või mitmeaastase taimega. Üheaastaste kultuuride puhul on kindlustusobjektiks tavaliselt saak, mitmeaastaste puhul võib kindlustus hõlmata ka taime ennast.

Strateegiakava kohaselt saab toetust taotleda kindlustusmaksete hüvitamiseks järgmiste riskide vastu:

- 1) ebasoodsad ilmastikutingimused – nagu näiteks külm, torm, rahe, jää, tugev vihm või ränk pööd jms;
- 2) looma- või taimehaigus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/429⁵ artiklis 5 esitatud loomahaiguste nimekirjas nimetatud haigused;
- 3) kahjurite levik – kahjurite levik taimede, loomade või patogeensete ainete mis tahes liigi, tüve või biotüübi esinemist, mis kahjustab taimi kasvu piirkonnas või asukohas;
- 4) metsloomade ja rändlindude poolt tekitatud kahju.

Näiteks loomahaiguste vastu kindlustamine, kui tegemist on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/429 artiklis 5 nimetatud haigustega, on oluline tootmisriski juhtimise vahend. Nimetatud haigused kujutavad endast olulist ohtu loomade tervisele, põllumajandustootmise järjepidevusele ja toidujulgeolekule.

Kindlustus aitab leevendada majanduslikku kahju, mis võib tekkida loomade haigestumise, hukkamise, karantiini kehtestamise või tootmise seiskumise tõttu. Samuti võimaldab kindlustus tootjal hajutada riske ja tagada stabiilsus tootmises, kuna ootamatu haiguspuhang võib põhjustada ulatusliku majandusliku kahju, sealhulgas loomade hukkamist, tootmise seiskumist, karja hävimist, turupiiranguid ja tulu kaotust. Sellistes olukordades võib tootja jääda ilma suurest osast oma sissetulekust ning vajada märkimisväärsed ressursse tootmise taastamiseks.

Eelnõu § 3 lõikes 2 sätestatakse, et toetatavaks tegevuseks on ühe kindlustusperioodi kindlustusmaksed ja kindlustusperiood ei või olla pikem kui 12 kalendrikuud.

⁴ <https://www.pria.ee/sites/default/files/2025-03/kultuuride-loetelu-2025.pdf>

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/429 9. märtsi 2016. aasta loomataudide kohta, millega muudetakse ja tunnistatakse kehtetuks teatud loomatervise valdkonna õigusakte („loomatervise seadus“)

Kindlustusperioodi pikkuseks kehtestatakse kuni 12 kalendrikuud, arvestades, et ELÜPS-i § 50 alusel otsustatakse konkreetse toetuse andmine ja selle eelarve eelarveaastapõhiselt. Ka tavapärase kindlustusperiood on üks aasta. Kindlustusperiood võib alata juba taotluse esitamisele järgnevast päevast ja selle pikkus on kuni üks aasta arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Eelnõu § 3 lõike 3 kohaselt saab toetust taotleda üksnes selliste kindlustusmaksete hüvitamiseks, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artikli 76 lõikes 5 sätestatud tingimusele.

Liikmesriigid tagavad, et toetust antakse üksnes selleks, et katta kahju, mis ületab künnise, milleks on vähemalt 20 % keskmisest aastatoodangust või põllumajandustootja sissetulekust eelneva kolmeaastase perioodi või eelneva viieaastase perioodi kolme aasta keskmise alusel, välja arvatud kõige kõrgem ja kõige madalam näitaja.

Tootmisriski juhtimise vahendina võivad kindlustustingimused kahju suuruse arvestamisel lähtuda kas konkreetse põllumajandustootja (kindlustatud isiku) tegelikust kahjust või sektori põhjal tuvastatud keskmisest kahjust.

Põllumajandustootja aastatoodangu arvutamiseks võib kasutada indekseid. Kasutatud arvutusmeetod võimaldab kindlaks määrata põllumajandustootja tegeliku kahju kõnealusel aastal.

Toodangu kadu võib olla seotud nii mahu (näiteks tonni hektari kohta, istikut hektari kohta) kui ka väärtuse (kvaliteedi) langusega. Näiteks juhul, kui eesmärk on saada toodangust teatud kogus kindla kvaliteedikategooriana, siis igasugune negatiivne kõrvalekalldumine neist kahest kriteeriumist kujutab endast majanduslikku kahju seda nii tootmismahu vähenemise kui ka toodangu väärtuse vähenemise näol. Sellest tulenevalt saab tekkinud kahju (20%) arvestada nii toodangu vähenemise kui ka kvaliteedi languse kumulatiivse mõjuna. Kindlustusandja ja kindlustusvõtja lepivad omavahel kokku riskide parameetrites (näiteks sademete hulk või õhutemperatuurid teatud perioodil).

Kindlustusleping ei pea katma toetuse saaja kogu abikõlblikku toodangut (sh loomi), vaid võib katta ka osa sellest, näiteks konkreetset põllumajanduskultuuri või loomaliiki.

Eelnõu § 3 lõike 4 kohaselt toetatava tegevuse elluviimiseks tehtavad kulud peavad olema tehtud sihtotstarbeliselt, mõistlikult ja majanduslikult soodsaimal viisil ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikliga 76 ning olema vajalikud toetuse eesmärgi saavutamiseks.

Nõudega tagatakse, et EL-i vahendeid kasutatakse läbipaistvalt, tulemuslikult ja eesmärgipäraselt.

Toetuse taotleja peab kulude tegemisel järgima majandusliku otstarbekuse põhimõtet, mis eeldab muu hulgas võrdlevat hinnangut erinevatele kindlustustoodetele ja -pakkujatele. Pakkumuste võtmise käigus tuleb hinnata, kas valitud kindlustustoodete on sisuliselt ja hinnalt põhjendatud, arvestades näiteks kindlustuskatte ulatust, riskiparameetreid, omavastutuse määra ning muid olulisi tingimusi.

Eelnõu § 3 lõike 5 kohaselt toetatav tegevus ei ole toetusõiguslik, kui kindlustusleping on sõlmitud varem kui taotluse esitamise päevale järgneval päeval.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artikli 86 punkti 4 kohaselt ei ole tegevused ja toimingud toetusõiguslikud, kui need on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne, kui toetuse saamise taotlus on korraldusasutusele esitatud, olenemata sellest, kas kõik seonduvad maksed on tehtud või mitte. Kindlustuslepingu sõlmimine on tegevus, mis kujutab endast viidatud normi tähenduses tegevuse täielikku elluviimist.

Eelnõu § 4 kohaselt peab kindlustusandja olema kindlustustegevuse seaduse alusel ja korras tegutsev äriühing, kelle peamine ja püsiv tegevus on kindlustustegevus.

Kindlustustegevuse seaduse § 15 kohaselt peab äriühingul kindlustustegevusega tegelemiseks olema tegevusluba, mille ulatus lubab kindlustusandjal pakkuda sekkumise 1.10 tingimuste kohast kindlustust.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetuse vorm ja määr.

Eelnõu § 5 lõikes 1 sätestatakse, et toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 83 lõike 1 punkti a kohaselt tegelikult tekkinud abikõlblike kulude hüvitamisena. See tähendab, et toetust makstakse kuludokumentide alusel.

Eelnõu § 5 lõikes 2 kohaselt hüvitatakse toetusega kuni 70% kindlustusperioodil tasutud kindlustusmaksetest. Hüvitatakse üksnes kindlustusmaksed, mitte muud kindlustusvõtja poolt koos kindlustusmaksetega maksmisele kuuluvad tasud.

Kindlustusmakse toetuse maksimaalne määr on toodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115, mille kohaselt on põllumajanduskultuuride või nende saagi või loomade kindlustamise puhul maksimaalne määr kuni 70% kindlustusmaksest. Toetatav kindlustusmakse suurus sõltub kindlustusandja ja kindlustusvõtja vahel sõlmitud lepingu tingimustest, kuid järgida tuleb kulude mõistlikkuse printsiipi.

Eelnõu § 5 lõike 3 kohaselt on minimaalne võimalik toetuse määr 15% toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest ehk kindlustusperioodil tasutud kindlustusmaksetest. Minimaalse võimaliku toetuse määra eesmärk on tagada, et toetuse andmisel kaasneks ergutav mõju. Kui toetus moodustab toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest vähem kui 15%, siis puudub toetusel ergutav mõju ja toetuse taotlejal on tõenäoliselt võimalik viia kavandatavad tegevused ellu ka ilma toetuseta.

Eelnõu §-6 sätestatakse, kes saab toetust taotleda.

Eelnõu § 6 lõige 1 sätestab, et toetust antakse maaeluministri 21. detsembri 2022. a määruse nr 71 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus” §-s 2 sätestatud aktiivsele põllumajandustootjale.

Selle kohaselt loetakse aktiivseks põllumajandustootjaks füüsilisi või juriidilisi isikuid, kelle põllumajandusliku majapidamise kohta anti taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal otsetoetusi kuni 5000 eurot.

Kui eelneval kalendriaastal põllumajandusliku majapidamise kohta anti otsetoetusi rohkem kui 5000 eurot või kelle põllumajandusliku majapidamise kohta ei antud taotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal otsetoetusi, siis füüsiline isik või juriidiline isik loetakse aktiivseks põllumajandustootjaks juhul, kui ta vastab vähemalt ühele järgmistest tingimustest:

- 1) taotluse esitamise kalendriaastal on tema kasutuses vähemalt üks hektar põllumaad või püsiluhtude alust maad;
- 2) taotluse esitamise kalendriaastal on tal põllumajandusloomade registri andmetel ühele loomühikule vastavalt hulgal põllumajandusloomi või üks mesilaspere;
- 3) taotluse esitamise kalendriaastal on tema kasutuses oleva põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu vähemalt 60 eurot hektari kohta;
- 4) taotluse esitamise aastal on tema kasutuses vähemalt üks hektar pärandniitu, mis vastab perioodi 2023–2027 pärandniidu hooldamise toetuse toetusõigusliku maa nõuetele.

Loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid on loomarühmade kaupa järgmised:
üle 24 kuu vanune veis, sealhulgas ammalehm – 1,0 loomühik;

6–24 kuu vanune veis – 0,6 loomühikut;
kuni kuue kuu vanune veis – 0,2 loomühikut;
üle kuue kuu vanune lammas või kits – 0,15 loomühikut;
kuni kuue kuu vanune lammas või kits – 0,05 loomühikut;
hobune – üks loomühik;
üle 12 kuu vanune muu hobuslane – 0,8 loomühikut;
kuni 12 kuu vanune muu hobuslane – 0,35 loomühikut;
alpaka – 0,8 loomühikut;
siga – 0,34 loomühikut;
munakana – 0,014 loomühikut;
broiler – 0,007 loomühikut;
vutt, kääbuskana – 0,004 loomühikut;
jaanalind, emu, nandu – 0,35 loomühikut;
muu kodulind, nagu part, faasan, hani, kalkun, ja väikeloom, nagu küülik, mink, tuhkur, naarits, nutria, tšintšilja – 0,03 loomühikut.

Eelnõu § 6 lõige 2 sätestab, et toetuse taotleja riikliku maksu võlg, sealhulgas maksuhalduri haldusaktiga kindlaks määratud intress, on väiksem kui 100 eurot või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas. Sätte eesmärk on tagada, et toetust saavad vaid need toetuse taotlejad, kes on oma kohustused riigi ees täitnud. Toetust antakse üksnes neile, kes on majanduslikult jätkusuutlikud.

Maksukorralduse seaduse § 32 kohaselt on maksuvõlg maksukohustuslase poolt tähtpäevaks tasumata jäetud maksusumma, tähtpäevaks tasumata jäetud maksusummalt arvestatud intress ning tollivõlast tulenev tähtpäevaks tasumata maksusumma ja sellelt arvestatud intress. ELÜPS-i § 28 lõike 3 punkti 1 kohaselt jäetakse taotlus rahuldamata, kui toetuse taotleja ei vasta toetuse saamiseks esitatud nõuetele. Seega on PRIA-l õigus kontrollida kogu taotluste menetlemise ajal ja enne toetuse väljamaksmist toetuse taotleja ja toetuse saajal riikliku maksu võla olemasolu ning maksuvõla olemasolu korral selle ajatust ja maksete tähtaegset tasumist.

Eelnõu § 6 lõige 3 sätestab, et toetuse taotlejal ei tohi olla likvideerimismenetlust ega pankrotimenetlust. See tähendab, et toetuse taotleja äritegevus peab olema stabiilne ning ta ei tohi olla finantsraskustes. Lisaks ei tohi toetuse taotlejal olla kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti või algatatud sundlõpetamist. Samuti ei tohi toetuse taotlejal olla kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust, mis võib tähendada, et toetuse taotleja juriidiline seisund ei ole korras või tal on võlgnevused riigi ees.

Pankrotiseaduse § 1 lõigete 2 ja 3 kohaselt on võlgnik maksejõuetu, kui ta ei suuda rahuldada võlausaldaja sissenõutavaks muutunud nõuet ja see suutmatuse ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine ning juriidilisest isikust võlgnik on maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Kohustustena arvestatakse ka nõudeid, mis ei ole muutunud sissenõutavaks. PRIA kontrollib toetuse taotleja ja toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või ajutise pankrotihalduri või väljakuulutatud pankrotiotsuse olemasolu ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu § 6 lõikes 4 kehtestatakse, et toetuse taotleja peab olema varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral tagasimaksed tasunud ettenähtud summas. Selle nõude eesmärk on maandada riigile lisanduvate rahaliste kohustuste (rikkumiste tagasimaksed) tekkimise riski ning tagada vahendite kasutamise sihtotstarbelisus ja jätkusuutlikkuse suurendamine.

Eelnõu § 6 lõige 5 sätestab, et toetuse taotlejal ei tohi olla kehtivat karistust loomakaitseaduse §-s 66¹ – loomapidamisnõuete rikkumine, 66² – looma suhtes lubamatu teo toimepanemine, 66⁶

– looma tapmise või hukkamise kohta esitatavate nõuete rikkumine või 66¹⁰ – loomapidamise õigusest isiku toimingud, **veterinaarseaduse** §-s 97 – looma pidamise, sealhulgas bioturvalisuse veterinaarnõuete rikkumine, 103 – loomataudi põhjustava haigusetekiataja käitlemise ja bioloogilise toote käitlemise nõuete rikkumine, 104 – loomataudi kahtlusest ja diagnoosimisest, sealhulgas peetavate loomade ulatuslikust haigestumisest ja hukkamisest, teavitamise nõuete rikkumine, 105 – eriti ohtliku loomataudi ohu, kahtluse ja puhkemise korral loomataudi tõrjeks rakendatavate meetmete eiramine ning loomatauditõrje nõuete rikkumine või 106 – kohustuslikult tõrjutava ja vajaduspõhiselt tõrjutava loomataudi ennetamiseks ja tõrjeks rakendatavate meetmete eiramine ning loomatauditõrje nõuete rikkumine, **söödaseaduse** §-s 33 – sööda kohta esitatavate nõuete rikkumine, 34 – sööda märgistamise nõuete rikkumine või 35 – sööda käitlemise ja söötmise nõuete rikkumine eest, **taimekaitseaduse** §-s 97 – ohtliku taimekahjustaja levitamine või 100² – väga mürgise taimekaitsevahendi kasutamise nõuete rikkumine, **karistuseseadustiku** paragrahvides §-s 49¹ – ettevõtluskeeld, 52² – loomapidamise keeld, 55¹ punkt 2 – juriidilise isiku lisakaristused, 192 – nakkushaiguse ja loomataudi leviku ohu põhjustamine, 193 – nakkushaiguse ja loomataudi leviku põhjustamine, 209 – kelmus, 209¹ – hankekelmus Euroopa Liidu finantshuve kahjustades, 210 – soodustuskelmus, 212 – kindlustuskelmus, 264 – looma julm kohtlemine, 264 – looma julm kohtlemine, 298 – altkäemaksu andmine, 298¹ – mõjuvõimuga kauplemine, 372 – tegevusloata ja keelatud majandustegevus, 373 – ärikeelu ja teataval erialal või ametikohal töötamise keelu rikkumine või 384 – maksejõuetuse põhjustamine sätestatud süütegude toimepanemise eest.

Riigikohtu otsusele nr 3-3-1-85-14⁶ tuginedes, mis puudutab toetuse taotleja kohustust täita keskkonna-, toiduhügieeni- ja loomade heaolu nõudeid ning toetuse taotleja suhtes jõustunud süüdimõistvat süüteo otsust nende nõuete rikkumise eest, on määruses välja toodud konkreetsed väär- ja kuriteod, mille toimepanemise puhul on põhjust kahelda toetuse taotleja tahtes või võimekuses viia toetatav tegevus ellu õiguspäraselt. Seega, kui toetuse taotleja kohta on karistusregistrisse kantud karistusandmeid määruse § 6 lõikes 5 sätestatud süüteo toimepanemise eest, siis selline toetuse taotleja ei vasta nõuetele ja talle toetust ei anta.

Valdavas enamuses on välja valitud süüteod seotud põllumajandusliku tegevusvaldkonnaga. Arvestades, et toetusega jagatakse riigieelarvelisi ja Euroopa Liidu vahendeid, mida on piiratud ulatuses, on oluline, et nimetatud vahendeid saaksid kasutada üksnes õiguskäulekad ettevõtjad, kes on täitnud õigusaktides sätestatud nõudeid ja on suutnud oma tegevust õiguspäraselt korraldada.

Lisaks on kõnealune nõue seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 59 lõikes 1 sätestatuga, mille kohaselt võtavad liikmesriigid ühise põllumajanduspoliitika raames vastu kõik õigus- ja haldusnormid ning kõik muud vajalikud meetmed, et tagada liidu finantshuvide tõhus kaitse ja eelkõige selleks, et:

- a) kontrollida fondide rahastatavate tegevuste seaduslikkust ja korrektsust, sealhulgas toetusesaajate tasandil ning vastavalt ÜPP strateegiakavades ettenähtule;
- b) tagada tõhus kaitse kelmuse ja pettuste vastu, eelkõige kõrgema riskiga aladel, mis toimib heidutusena, võttes arvesse meetmete kulusid ja nendest saadavat kasu ning nende proportsionaalsust;
- c) ennetada, avastada ja kõrvaldada õigusnormide rikkumist, kelmusi ja pettust, kehtestada tõhusaid, hoiatavaid ja proportsionaalseid karistusi vastavalt liidu õigusele või selle puudumise korral vastavalt riigisisesele õigusele ning algtada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi;
- d) kehtestada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi vastavalt liidu õigusele või selle puudumise korral vastavalt liikmesriigi õigusele ning algtada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi;

⁶ Riigikohtu halduskollegiumi 11. märtsi 2015. a otsus nr 3-3-1-85-14.

e) nõuda tagasi alusetud maksed koos intressiga ning algetada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi, sealhulgas eeskirjade eiramise eest määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 1 lõike 2 tähenduses.

Seega, kui ühise põllumajanduspoliitika toetuste taotlemisel ei osale isikud, keda on karistatud eelnimetatud süütegude eest, suurendab see Euroopa Liidu finantshuvide kaitset, sest raha väärkasutuse risk alaneb märkimisväärselt.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse taotluse esitamine ja taotluse esitamise tähtaeg.

Eelnõu § 7 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saamiseks esitab toetuse taotleja elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu PRIA-le taotluse. E-maili teel või paberil esitatud taotlusi vastu ei võeta.

Eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt PRIA teatab taotluste vastuvõtu alustamisest väljaandes Ametlikud Teadaanded ja oma veebilehel.

Eelnõu § 7 lõike 3 kohaselt PRIA peatab taotluste vastuvõtmise, kui toetuse andmiseks ettenähtud eelarve on ammendunud. Taotluste vastuvõtmise peatamisest ning taasavamisest teatab PRIA väljaandes Ametlikud Teadaanded ja oma veebilehel.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse nõuded taotlusele ehk andmed, mida taotlus peab sisaldama.

Eelnõu § 8 lõikes 1 sätestatakse andmed, mis peab taotlusel esitama.

Taotlus peab sisaldama teavet, mille alusel saab kindlaks teha määruses sätestatud tingimuste täitmise ja koguda vajalikke statistilisi andmeid, mida saab hiljem kasutada toetusega saavutatavate mõjude kindlakstegemiseks. Näiteks peab toetuse taotleja esitama teabe kindlustatud eseme kohta, sealhulgas koguselised näitajad.

Eelnõu § 8 lõike 2 kohaselt toetatava tegevuse ehk sõlmitava kindlustuslepingu nõuetekohasuse ning taotletava toetuse suuruse kindlaksmääramiseks peab taotleja esitama kindlustuspakkumuse. See tähendab, et taotleja peab enne taotluse esitamist leidma asjakohase kindlustusandja. Kindlustuspakkumus peab sisaldama infot kindlustatud eseme ja kindlustatava riski kohta, mis tagab, et pakkumus vastab toetatavale tegevusele. VÕS § 440 lõike 1 esimese lause kohaselt peab kindlustusvõtja lepingu sõlmimisel teatama kindlustusandjale kõigist talle teada olevatest asjaoludest, millel on nende olemusest tulenevalt mõju kindlustusandja otsusele leping sõlmida või teha seda kokkulepitud tingimustel (olulised asjaolud). Kindlustuspakkumuse peab sisaldama, et kahju hüvitatakse üksnes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artiklis 76 lõikes 5 nimetatud juhul.

Lisaks peab pakkumusel olema toodud välja kindlustusväärtus, mis on aluseks kindlustusmakse määramisel ning kindlustusperioodi kestuse, mis tagab, et kindlustuskaitse kehtib kogu vajaliku perioodi jooksul.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse taotluse kontrollimine.

PRIA kontrollib vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning toetuse taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust Euroopa Liidu õigusaktides, ELÜPS-is, strateegiakavas ja selles määruses sätestatud nõuetele. Taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele on õigus kontrollida ka toetuse taotlejaga seotud kolmanda isiku juures, kes valdab toetuse saamisega seotud andmeid või dokumente, ja toetatava tegevuse elluviimise kohas.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine.

Eelnõu § 10 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andmiseks ettenähtud vahendite piires rahuldatakse ELÜPS-i § 28 lõike 2 punkti 3 alusel nõuetele vastavad taotlused ning toetuseks ettenähtud vahendite lõppemise korral taotluste esitamise järjekorras.

PRIA menetleb taotlusi jooksvalt nende esitamise järjekorras. Rahuldatakse need taotlused, mis vastavad toetuse saamiseks esitatud nõutele. Toetuseks ettenähtud rahalised vahendid määrab regionaal- ja põllumajandusminister oma käskkirjaga. Juhul kui toetuseks ettenähtud vahendid lõppevad enne kõigi selleks ajaks esitatud nõuetele vastavate taotluste rahuldamist, eelistatakse ajaliselt varem esitatud taotlust.

Eelnõu § 10 lõikes 2 sätestatakse, et taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb PRIA ELÜPS-i § 28 lõikes 3 sätestatud alustel. ELÜPS-i § 28 lõikes 3 sätestatakse, et lisaks Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud alustele tehakse toetuse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta toetuse andmise ja kasutamise nõuetele, kui Euroopa Liidu õigusaktidest ei tulene teisiti;
- 2) taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist;
- 3) taotlust ei rahuldata ELÜPS-i § 28 lõike 1, 2, 6, 7 või 9 kohaselt või
- 4) taotluses või taotluse menetluse käigus on teadlikult esitatud valeandmeid.

Eelnõu § 10 lõike 3 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse 30 tööpäeva jooksul arvates taotluse esimisest.

Eelnõu §-s 11 kehtestatakse kohustused toetuse saajale.

Toetuse saamiseks peab toetuse saaja sõlmima kindlustuslepingu hiljemalt ühe aasta jooksul alates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemise kuupäevast. Lepingu sõlmimise kuupäev ei tohi olla varasem kui taotluse esitamisele järgnev päev.

Kindlustusperiood, millele leping kehtib, võib alata hiljem — näiteks, kui PRIA teeb taotluse rahuldamise otsuse 20. märtsil 2026, võib toetuse saaja sõlmida kindlustuslepingu 19. märtsil 2027, mis hõlmab kindlustusperioodi 20. märtsist 2027 kuni 20. märtsini 2028.

Kindlustusmaksete tasumine toimub vastavalt kindlustuslepingus sätestatud tingimustele. Maksetaotlus koos kindlustusmaksete tasumist tõendavate dokumentidega tuleb esitada PRIA-le hiljemalt 30. juuniks 2029. Hilisema taotlemise korral tuleb arvestada, et olenemata kindlustusperioodi algusest peavad kõik toetuse saamiseks vajalikud maksed olema tehtud ning maksetaotlus esitatud hiljemalt nimetatud kuupäevaks.

Kindlusperioodi lõpuni peab toetuse saaja täitma lõikes 2 toodud kohustusi, sealhulgas tagama toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide nõuetekohasuse ja toetatava tegevuse nõuetele vastavuse ning võimaldama teostada toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja muid toetuse saamisega seotud kontrollid ning osutama selleks igakülgset abi. Oluline on, et toetuse saaja eristab toetusega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest. Samuti on toetuse saaja kohustatud teavitama PRIA-t taotluses esitatud andmete muutumisest või kindlustuslepingu tingimuste muudatustest. Nimetatud kohustuse sätestamisega tagatakse, et toetusraha kasutatakse sihipäraselt.

Eelnõu § 12 on sätestatud maksetaotluse esitamine ja nõuded maksetaotlusele. Toetuse maksmise aluseks on toetuse saaja esitatud maksetaotlus. Toetuse maksmiseks esitab toetuse saaja elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu PRIA-le maksetaotluse koos asjakohaste andmete ja dokumentidega.

Toetuse väljamaksmiseks esitab toetuse saaja pärast kindlustuslepingu sõlmimist ja vähemalt esimese osamakse tasumist elektrooniliselt PRIA e-teenuse kaudu PRIA-le maksetaotluse koos kindlustuslepingu, kindlustuspoliisi ja maksegraafikuga ning kindlustusmakse tasumist tõendava maksekorralduse või väljatrüki või arvelduskonto väljavõttega. Toetuse saaja võib kindlustusperioodi jooksul esitada kuni neli maksetaotlust, soovitatavalt sagedusega kord kvartalis.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse maksetaotluse kontrollimine ja selle kohaselt PRIA kontrollib vastuvõetud maksetaotluses ja toetatava tegevuse elluviimist tõendavates dokumentides esitatud andmete õigsust ning elluviidud toetatava tegevuse vastavust taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustele, Euroopa Liidu asjakohastele õigusaktidele ning ELÜPS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele.

Eelnõu §-s 14 on sätestatud toetuse maksmine.

Eelnõu § 14 lõige 1 sätestab, et toetus makstakse välja üksnes juhul, kui toetuse saaja on järginud toetatava tegevuste elluviimisel kõiki nõudeid.

Eelnõu § 14 lõike 2 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks ELÜPS-i § 28 lõikes 3 sätestatud taotluse rahuldamata jätmise alused. ELÜPS-i § 28 lõikes 3 sätestatu kohaselt tehakse lisaks Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud alustele taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta toetuse andmise ja kasutamise nõuetele, kui Euroopa Liidu õigusaktidest ei tulene teisiti;
- 2) taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealse kontrolli tegemist;
- 3) taotlust ei rahuldata ELÜPS-i § 28 lõike 1, 2, 6, 7 või 8 kohaselt;
- 4) taotluses või taotluse menetluse käigus on teadlikult esitatud valeandmeid.

Eelnõu § 14 lõige 3 sätestab, et kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks, et toetuse saaja on rikkunud toetatava tegevuse elluviimise nõudeid või ei ole täitnud muid toetuse saaja kohustusi, võib PRIA rikkumise raskust, ulatust, püsivust ja korduvust arvestades vähendada makstavat toetust või keelduda toetuse maksmisest.

Nimetatud toetuse vähendamise või toetuse maksmisest keeldumise puhul ei ole tegemist ELÜPS 12. peatükis sätestatud kaitsemeetmega (halduskaristusega), vaid eeskirjade eiramise tõttu põhjendamatust soodustusest ilma jäämisega. See, mis ulatuses toetust vähendatakse, oleneb konkreetsest rikkumisest ning toetuse vähendamise ulatus otsustatakse kaalutusõiguse alusel. Eelviidatud rikkumise elemente tuleb mõista järgmiselt:

- 1) nõuete rikkumise raskusaste sõltub eelkõige selle tagajärgede olulisusest, võttes arvesse võetud kohustuste eesmärki, mida ei ole täidetud;
- 2) nõuete rikkumise ulatus sõltub eelkõige selle mõjust kogu tegevusele;
- 3) kestus sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või sellest, kas seda mõju on võimalik mõistlike vahenditega lõpetada;
- 4) kordumine sõltub sellest, kas ühe ja sama toetusesaaja puhul on avastatud samalaadseid rikkumisi seoses ühe ja sama meetme või tegevusliigiga eelmise või kestva programmiperioodi jooksul.

Nii taotluse kui maksetaotluse menetlemisel tuleb nõuetest möödaminemisi hinnata selle järgi, kas tegemist on toetusõiguslikkuse nõuete rikkumisega või mitte. Toetusõiguslikkuse nõuded on toetuse taotlejale ja toetatavale tegevusele esitatud nõuded ehk nõuded, mis piiritlevad toetuse sihtgrupi ja toetusõigusliku tegevuse. Kui rikutud on toetusõiguslikkuse nõuet – näiteks toetust tuleb taotlema isik või toetus määratakse ekslikult isikule, kes ei ole aktiivne põllumajandustootja, siis see isik ei ole üldse õigustatud toetust saama ning toetuse vähendamine ei ole antud juhul asjakohane.

Eelnõu § 14 lõike 4 kohaselt teeb PRIA toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul arvates eelnõu §-s 12 nimetatud nõuetekohaste dokumentide saamist.

Eelnõu § 14 lõike 5 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse 25 tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest. Toetuse maksmisest keeldumise otsuse korral tunnistab PRIA taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks.

Eelnõu §-s 15 sätestatakse, et määruse alusel esitatud dokumente säilitab PRIA kuni 31. detsembrini 2039.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse, et PRIA teavitab toetuse saajat tema andmete avalikustamisest ning töötlemisest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artiklites 98 ja 99 sätestatud alustel ja korras. Iga liikmesriik avaldab toetuse saajate kohta osutatud teabe ühelainsal veebilehel. Eestis on selleks veebileheks www.pria.ee. Teave on avalikkusele kättesaadav kaks aastat alates selle esialgselt avaldamisest. Liikmesriigid ei avalda juriidiliste isikute puhul toetuse saaja nime ega füüsilisest isikust toetuse saaja puhul tema ees- ja perekonnanime kui makstav toetus on 1 250 eurot või väiksem.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud järgmistest määrustest: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186); Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/429, loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1).

4. Määruse mõjud

Määrus aitab kaasa Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika perioodi 2023–2027 eesmärgi saavutamisele, milleks on toetada põllumajandusettevõtte elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet kogu liidus, et suurendada pikaajalist toiduga kindlustatust ja põllumajanduse mitmekesisust ning tagada põllumajandusliku tootmise majanduslik kestlikkus liidus.

Selle sekkumise eesmärk on suurendada põllumajandusettevõtjate panust tootmise riskitegurite vähendamisel, et seeläbi tagada põllumajandusettevõtte stabiilsus, ning vähendada tootmisriskidest tekkida võivat finantskahju. Sekkumine tuleb vajadusest tagada põllumajandustootjate jätkusuutlikkus ja nende sissetulekute stabiilsus.

Määruse kehtestamine ei too endaga kaasa organisatsioonilisi muudatusi avalikus sektoris. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi haldusallas ei muutu määruse jõustumisel ülesannete ega pädevuse jaotus. Määruse rakendamiseks ei tulene välissuhetealast, sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, samuti ei oma määruse rakendamine mõju riigi julgeolekule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele. Toetus hõlmab kogu Eesti territooriumi ning tagab võimalused ja toetuse kõikidele Eesti piirkondadele. Määruse rakendamiseks vajalikke menetlustoiminguid teeb PRIA, kellel on olemas määruse menetlemiseks vajalik haldussuutlikkus ja tehniline võimekus.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Sekkumise 1.10 „Põllumajanduskindlustustoetus“ raames antavat toetust rahastatakse 60% ulatuses EAFRD-st ning 40% ulatuses Eesti riigieelarvest, mis on planeeritud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarves.

Põllumajanduskindlustustoetuse sekkumise eelarve on üks miljon eurot perioodi 2023–2027 peale kokku.

Määruse rakendamine ei too kaasa tulusid riigieelarvesse.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostööstamiseks Rahandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks PRIAle.